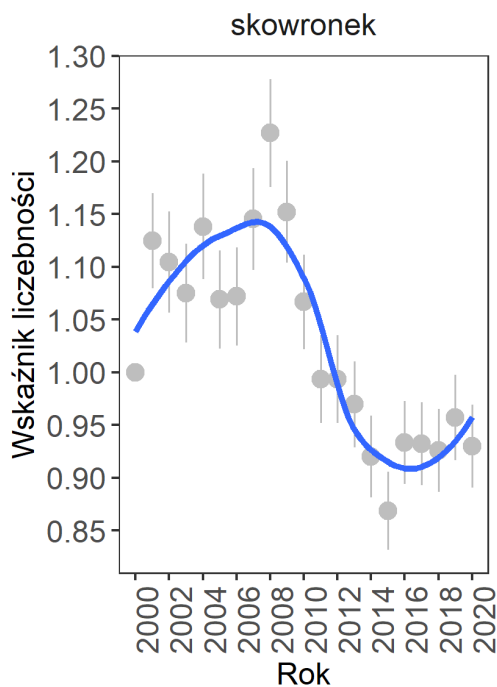

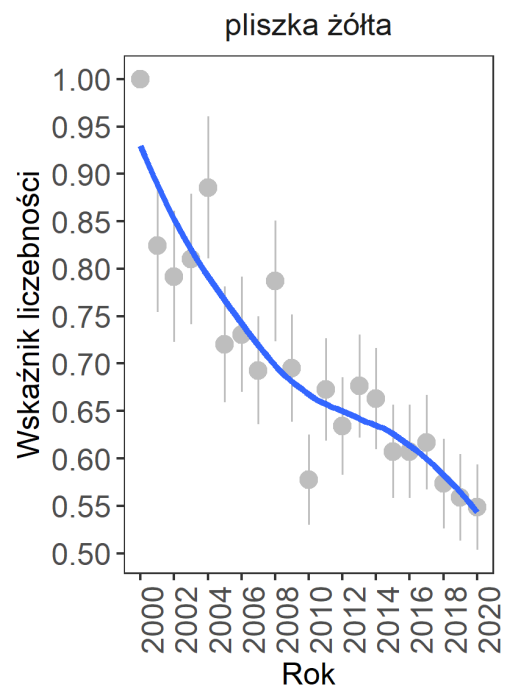
Ekoschemat „Luki skowronkowe”

Celem działania jest poprawa warunków siedliskowych oraz stworzenie dogodnych miejsc żerowiskowych dla różnych gatunków ptaków krajobrazu rolniczego (głównie skowronka *Alauda arvensis*, ale także ortolana *Emberiza hortulana*, pliszki żółtej *Motacilla flava*, potrzyszca *Emberiza calandra* oraz ptaków drapieżnych: pustułkę *Falco tinnunculus*, myszołowa *Buteo buteo*, błotniaki *Circus sp.*) na obszarach zdominowanych przez zwarte, wielkoobszarowe uprawy zbóż ozimych. Działanie jest wzorowane na rozwiązaniach stosowanych w Niemczech („Feldlerchenfenster”), Wielkiej Brytanii (Skylark plots) i Szwecji.

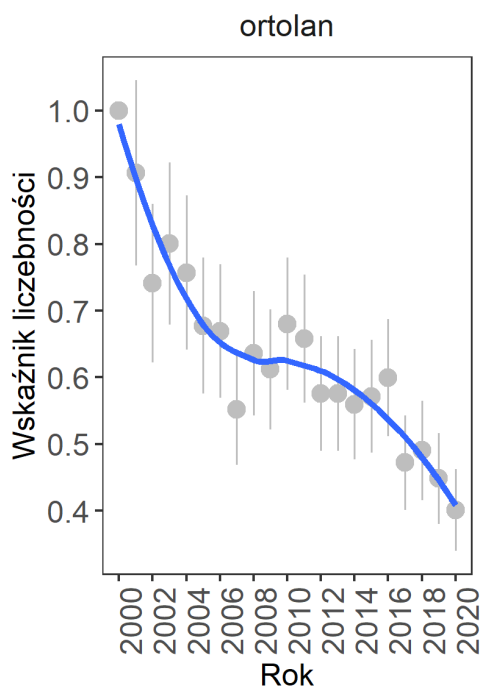
Liczebności skowronka, do niedawna jeszcze bardzo pospolitego gatunku krajobrazu rolniczego, zmniejszyła się o 10% na przestrzeni ostatnich 20 lat (dane Monitoringu Ptaków Polskich realizowanego na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska <https://monitoringptakow.gios.gov.pl/baza-danych.html>)

Ryc. 1. Zmiana wskaźnika liczebności skowronka *Alauda arvensis* (dane MPPL)

Ryc. 2. Zmiana wskaźnika liczebności pliszki żółtej *Motacilla flava* (dane MPPL)

Ryc. 3. Zmiana wskaźnika liczebności ortolana *Emberiza hortolana* (dane MPPL)

Przyczyny spadku liczebności są dobrze znane. Zwiększona powierzchnia upraw ozimych, spowodowała że w trakcie okresu karmienia piskląt roślinność jest wysoka i ptaki dorosłe mają trudności z dolotem do gniazd (skowronki nie lądują bezpośrednio do gniazd, ale w pewnej odległości od niego i dopiero pod osłoną roślin dochodzą do gniazda - zachowanie antydrapieżnicze). Dodatkowo w gęstej uprawie trudniej im zbudować gniazda. Z konieczności zakładają je w pobliżu ścieżek technologicznych, przez co są bardziej narażone na zniszczenie przez drapieżniki (lisy, łościcowate, dziki, psy, koty). Istnieje również większe ryzyko zniszczenia (np. rozjechania) gniazd w trakcie prowadzenia zabiegów agrotechnicznych. Wysokie straty i niski sukces lęgowy prowadzi do regresu populacji.

W Niemczech, Wielkiej Brytanii i Szwecji od wielu lat funkcjonują programy polegające na tworzeniu małych, nieobsianych przestrzeni - "luk" na polu. "Luki" służą skowronkom jako platformy startowe (fly-in), a także jako miejsce żerowania. Otwarte przestrzenie są również chętnie wykorzystywane jako żerowiska przez inne gatunki ptaków. W przypadku ptaków drapieżnych są to miejsca polowań na gryzonie polne.

Obecnie można wykazać, że działki z lukami skowronkowymi mają znaczący wpływ na zagęszczenie skowronków. Przedstawiane w raporcie (*Farmers for Skylarks Unique cooperation to reverse the trend for a threatened species*) rezultaty oparte na badaniach wykazały, że po trzech latach badań w wyniku stosowania "luk skowronkowych" liczebność skowronków wzrosła nawet o 60%.

Nakład pracy i koszty są minimalne. Działanie jest również proste w realizacji dla rolników. Podczas siewu należy podnieść lub wyłączyć siewnik. Z dwiema lukami skowronkowymi o łącznej powierzchni 40 m²/ha plon zmniejszy się zaledwie o 0,4% z hektara, co przekłada się na kwotę 2,50 - 4 euro za hektar. Po zbiorze uprawy, całe pole wraz z "lukami" zostaje przeorane i zbronowane przez co nie dochodzi do zachwaszczenia pola. Utworzenie "luk" nie utrudnia również zastosowania środków ochrony roślin w okresie wschodzenia zbóż wiosną.

Poniżej zdjęcia przedstawiające pola z lukami skowronkowymi.

Felderchenfenster im Getreideschlag auf dem Demonstrationsbetrieb Rheinhessen (Foto: Klaus Diehl)

Photo: Jan Wärnäck, WWF

Proponowane wymogi:

- ekoschemat realizowany na gruntach ornych, na działkach rolnych o powierzchni co najmniej 5 ha;
- utworzenie luk o powierzchni ok. 20 m² poprzez podniesienie lub wyłączenie siewnika na odcinku o odpowiedniej długości, zgodnie z poniższą specyfikacją

Szerokość siewnika (m)	Długość odcinka z podniesionym/wyłączonym siewnikiem (m)
3	6-8
4	4-6
6	3-4

- utworzenie co najmniej 2 luk na każdy 1 ha uprawy;
- zachowanie co najmniej 2 m odległości luk od ścieżek przejazdowych (technologicznych);
- odległość luk od krawędzi pola min. 25 m;
- odległość luk od zabudowań i zadrzewień min. 50 m.

W ekoschemacie powinny obowiązywać następujące zakazy:

- składowania obornika;
- stosowania gnojowicy i osadów ściekowych;
- pozostawiania maszyn i urządzeń rolniczych;

Płatność

W ekoschemacie obowiązywałaby płatność za ha każdej działki, na której zostaną utworzone luki skowronkowe (min 2 luki/ha).

Opracowano na podstawie:

[farmers for skylarks june 2018 en.pdf \(birdlife.org\)](#)

[Raporty - Monitoring Ptaków Polski \(gios.gov.pl\)](#)

[Hilfe für die Feldlerche | LBV Praxistipps](#)

[Feldlerchenfenster - NABU Sachsen-Anhalt](#)

[Skylark plots | Advice For Farmers - The RSPB](#)